

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii – MNP

Aprob

Avocatul Poporului

Renate Weber

Raport

privind vizita desfășurată la Penitenciarul București - Jilava

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea activității de monitorizare**
- 2. Constatările rezultate din activitatea de monitorizare**
- 3. Recomandări**

București – 2023

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul Opțional (OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism național de prevenire a torturii (MNP) conform prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate în orice loc de detenție, în sensul art. 4 din OPCAT.

Astfel, în temeiul OPCAT și art. 33 și art. 35 din Legea nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, în data de 21 februarie 2022, MNP a monitorizat Penitenciarul București - Jilava.

În contextul epidemiei de COVID-19, ghidată de principiul *do no harm* („a nu face rău”) și având în vedere recomandările Subcomitetului de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT), echipa MNP a apelat la activități de monitorizare, alternative la vizitele clasice, astfel: întrevedere online cu reprezentanți ai instituției vizitate, solicitarea de informații și documente conducerii unității penitenciare; informarea persoanelor private de libertate/angajaților cu privire la monitorizarea unității și posibilitatea acestora de a contacta echipa MNP telefonic și prin intermediul poștei electronice.

Pe tot parcursul activității de monitorizare, a existat un dialog permanent cu reprezentanții unității monitorizate, echipa MNP apreciind solitudinea și disponibilitatea acestora în a furniza informațiile și documentele solicitate.

Obiectivele activității de monitorizare au fost, în principal, consolidarea protecției persoanelor private de libertate cu tulburări psihice împotriva relelor tratamente și respectarea drepturilor acestora.

Echipa MNP a fost alcătuită din: [redacted] jurist, [redacted] jurist, [redacted] asistent social, [redacted] psiholog, [redacted] medic din cadrul instituției Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și a altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante (MNP) și [redacted] reprezentant al Fundației pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS).

2. Constatările rezultate din activitatea de monitorizare efectuată

► aspecte preliminare

Penitenciarul București-Jilava este o instituție publică cu personalitate juridică, care face parte din instituțiile publice de apărare, ordine publică și securitate națională, aflată în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP).

Unitatea este structurată pe 7 secții de deținere (E1-E7) cu 111 camere de cazare, repartizate pe 2 Pavilioane.

Începând cu anul 2020, urmare a Deciziei Directorului General al ANP nr. 360/2020 privind profilarea locurilor de deținere din subordinea ANP, unitatea este prevăzută și cu o secție cu regim semideschis destinată deținuților cu tulburări psihice grave (E7), custodiați în 11 camere de deținere.

Anterior publicării Deciziei în Monitorul Oficial, au fost întreprinse demersuri pentru a fi transformate două camere de detenție, în spații destinate cazării și tratării persoanelor private de

libertate cu tulburări psihice grave, precum și pentru dotarea acestora cu geamuri rezistente la șocuri mecanice, senzori de fum, oglinzi antivandal, etajere antivandal, wc-uri antivandal și dușuri antivandal.

Astfel, pentru anul 2020, unitatea avea aprobate fonduri pentru amenajarea acestor două camere de detenție. Ulterior publicării deciziei de profilare a locurilor de deținere, s-a înființat o întreagă secție destinată acestui tip de deținuți și s-a decis ca procedura de achiziție a bunurilor necesare să aibă în vedere posibilitatea încheierii unui acord cadru, cu durata de 2 ani, astfel încât cantitatea minimă contractată să fie conform devizelor estimate aprobate pentru cele două camere în anul 2020, iar cantitatea maximă să prevadă necesarul pentru toate camerele aferente secției nou înființate.

În consecință, la finalul anului 2020, au fost amenajate și dotate 2 camere de detenție pentru deținuți cu tulburări psihice grave, iar în anul 2021, au fost adaptate cu aceleași dotări și celelalte 9 camere de deținere.

Capacitate de cazare totală în penitenciar, în cele 7 secții și secția de deținere – Popota, era de **674 de locuri**. **Numărul de paturi instalate era, însă, de 1211**, ceea ce înseamnă **un grad de ocupare de 149%**. **În cazul secției E7 (destinată cazării persoanelor cu tulburări psihice grave), capacitatea legală era de 72 locuri, iar numărul de paturi instalate era de 113, fiind un grad de ocupare de 129%**.

Atât în anul 2020, cât și în anul 2021, au fost realizate lucrări de reparații și întreținere la majoritatea camerelor de deținere și la spațiile aferente acestora (tencuieli, înlocuit și fixat placaje ceramice deteriorate, hidroizolații, zugrăveli și vopsitorii la pereți și tavane, vopsitorii la conducte, înlocuit corpuri de iluminat și corpuri sanitare defecte, lucrări de reparații la băile comune etc.).

La nivelul penitenciarului existau 12 curți de plimbare, dotate cu bănci, mese și zone acoperite pentru perioadele cu intemperii, în care deținuții aveau acces neîngrădit pe toată perioada cât ușile camerelor de deținere erau deschise.

► **persoane private de libertate**

În penitenciar erau custodiate persoane private de libertate bărbați, adulți, condamnați definitiv, clasificați în regimurile de executare semideschis (Secțiile: E2, E3, E4, E5 și E6), deschis (secția E1) și semideschis - persoane private de libertate cu tulburări psihice grave (Secția E7), precum și bărbați adulți, foști consumatori de droguri, condamnați definitiv, clasificați în regimurile de executare a pedepselor deschis și semideschis, în Comunitatea Terapeutică Phoenix Jilava. Secția de deținere E4 cuprindea și două camere de deținere destinate deținuților regim deschis HIV aflați în tranzit. La data efectuării vizitei, erau custodiate 1001 persoane private de libertate, bărbați peste 21 ani, dintre care 136 erau în regim deschis, restul semideschis. Numărul persoanelor cu tulburări psihice era de 94, dintre care 61 aveau tratament psihotrop (acestea erau cazate în Secțiile 1, 3 5, 6 și 7).

► **personalul unității penitenciare**

Din totalul de **637** posturi prevăzute în statutul de organizare, **475 erau ocupate, 162 fiind vacante**, distribuția acestora pe sectoarele de activitate fiind următoarea:

Domeniul	Posturi prevăzute	Posturi încadrate	Posturi vacante
Administrativ	39	31	8
Medical	33	19	14
Operativ	422	325	97

Reintegrare socială	48	34	14
Economico – administrativ (logistică și financiar)	95	66	29
TOTAL	637	475	162

Conform informațiilor transmise de reprezentanții unității penitenciare, pe parcursul anului 2021, au fost încadrați 23 de polițiști de penitenciare, pentru care s-au organizat cursuri de inițiere, și 10 polițiști de penitenciare definitivi, pentru care s-au organizat cursuri de perfecționare în vederea familiarizării și adaptării acestora la specificul sistemului penitenciar, precum și armonizării pregătirii profesionale în specializarea funcției pe care urmau să o ocupe cu particularitățile mediului penitenciar.

Pregătirea profesională inițială și continuă a personalului a constituit o prioritate în cadrul unității penitenciare, chiar și în condițiile pandemiei de COVID-19.

Pregătirea continuă a polițiștilor de penitenciare se desfășura în conformitate cu Metodologia de organizare și desfășurare a pregătirii profesionale a polițiștilor de penitenciare, precum și a criteriilor de evaluare a rezultatelor acesteia, aprobată prin Ordinul ministrului justiției nr. 3513/C/2020, în fiecare an, în perioada 1 ianuarie – 31 noiembrie.

În anul 2020, ANP a organizat convocări profesionale, online, precum: Convocare pentru ofițeri formare profesională, Convocare pentru Direcția Economico-Administrativă, Convocare pentru șef birou asistență psihosocială, Convocare pentru organizarea muncii, Convocare pentru Direcția Juridică, și un curs de Inspector resurse umane.

În anul 2021, ANP a desfășurat următoarele convocări online: Convocare pentru șef birou asistență psihosocială, Convocare pentru ofițeri educatori, Convocare pentru ofițeri informații clasificate, Convocare pentru asistenți sociali și cu prezență fizică, Convocare pentru Direcția Juridică, Convocare cu medicii șefi din unitățile penitenciare, Convocare cu responsabilii în domeniul securității și sănătății în muncă și protecția mediului, Convocare pentru coordonatori și ofițerii IT&C, Convocare pentru directorii adjuncți pentru siguranța deținerii și regim penitenciar și ofițeri din cadrul Direcției Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar, Convocarea în domeniul managementul situațiilor de urgență, Convocare șefi BRUFP și ofițeri formare/ofițeri mobilizare, Convocare pentru ofițerii formare - Centrul de Formare Profesională Flamingo, Convocare pentru ofițerii mobilizare, Convocare pentru psihologii de personal și Convocare pentru preoți. De asemenea, s-au desfășurat cursuri cu furnizori autorizați de formare profesională: Conferința națională de medicină, Curs de dezinsecție, dezinfecție și deratizare, Curs arhivar și Curs Inspector protecție civilă.

La nivelul unității au fost organizate două programe de pregătire profesională pentru angajați: un Program de pregătire specifică în domeniul siguranței personale, intervenției specializate și acordării măsurilor de prim ajutor, la care au participat polițiști de penitenciare din compartimentele reintegrare socială, medical și sectorul economico-administrativ și un Program de pregătire specifică pentru siguranța personală și intervenție specializată și pregătire fizică, la care au participat polițiști de penitenciare din compartimentul siguranța deținerii și regim penitenciar.

În cadrul platformei e-learning, au fost postate cursuri online, obligatorii, pe specificul fiecărui compartiment, dar și cursuri opționale de interes comun.

► **asistența medicală**

Asistența medicală se asigura în cadrul mai multor cabinete medicale și a unei infirmerii cu mai multe încăperi:

- Cabinet medical medicină de familie 1 (E4.17);
- Cabinet medical medicină de familie 2 (E4.16);
- Cabinet medical psihiatrie (E4.4.12);
- Cabinet medical Punct Primire Deținuți (E8.7).

Cabinetele erau dotate cu: mobilier (canapea consultație, birou lucru medic, scaun medic, scaun pacient și dulap), aparatură (stetoscop, termometru, tensiometru, cântar cu taliometru, glucometru și pulsoximetru) și materiale pentru curățenie și sterilizare (săpun lichid, detergenți, dezinfectanți, lampă UV);

- Cabinet medical stomatologie (format din cabinet consultație, spălător și cameră sterilizare) (E4.19), dotat cu: mobilier (birou lucru medic, scaun medic, dulap medicamente și materiale sanitare); aparatură (Unit stomatologic Runyes cu furtunurile pe jos + set M, Compresor Fiac, Autoclavă Tanda 23L, Lampă foto Coxo, aparat curățare instrumentar cu ultrasunete Fomos Dental 6L și instrumentar specific activității), respectiv materiale pentru curățenie și sterilizare (săpun lichid, detergenți, dezinfectanți și lampă UV);

- Sala tratament I (formată din sală tratament, grup sanitar, magazie pentru medicamente și materiale sanitare) (E4.10), dotată cu: mobilier (canapea consultație, birou lucru, scaun și dulap aparat urgență), aparatură (stetoscop, termometru, tensiometru, glucometru și pulsoximetru), respectiv materiale pentru curățenie și sterilizare (săpun lichid, detergenți, dezinfectanți și lampă UV);

- Sala tratament II (E4.11), dotată cu: mobilier (pat, birou lucru, scaun, scaun pacient și dulap), aparatură (stetoscop, termometru, tensiometru, cântar cu taliometru, glucometru și pulsoximetru), respectiv materiale pentru curățenie și sterilizare (săpun lichid, detergenți, dezinfectanți, lampă UV);

- Camere izolare respiratorie I (E4.14) și II (E.15) dotate cu mobilier (paturi și scaun), respectiv materiale curățenie și sterilizare (săpun lichid/detergenți, dezinfectanți și lampă UV);

- Sală recoltare produse biologice (E 4.13), dotată cu: mobilier (masă de lucru și scaun), respectiv materiale pentru curățenie și sterilizare (săpun lichid, detergenți, dezinfectanți, lampă UV);

- Infirmerie (E7.7), dotată cu: mobilier (masă de lucru și scaun), respective materiale pentru curățenie și sterilizare (săpun lichid, detergenți, dezinfectanți și lampă UV);

- Sală de așteptare (E4.9), Arhiva (E4.4.20) și Vestiar (E4.18).

Alte dotări ale obiectivului erau: aparate de aer condiționat (E4.19, E4.10, E4.17 și E4.12), telefon (E4.19, E4.10, E4.17, E4.12 și E 4.16), computer de lucru 5 (E4.19, E4.10, E4.11, E4.17, E4.12 și E 4.16), imprimantă (E4.10, E4.17 și E 4.16, la care se poate imprima de pe oricare stație de lucru) și stingător incendii (E4.10).

Personalul medical își desfășura activitatea astfel încât asistența medicală a persoanelor private de libertate era asigurată pe tot cuprinsul zilei, 24 ore/24. **La data vizitei, medicul șef era singurul medic din unitate** și avea un program de 7 ore/zi. Mai era angajat 1 medic psihiatru, care se afla în concediu îngrijire copil și un medic stomatolog, care se afla în concediu risc maternal. Erau 7 asistenți medicali în program de 8 ore, cu program secvențial, împărțiți în 2 serii, prima serie 07:00-15:00 și cea de-a doua serie 11:00-19:00, respectiv 4 asistenți medicali în program de tură de 12 ore (12/36; 12/48).

Din cele 33 de posturi prevăzute pentru sectorul medical, erau ocupate 19, rezultând un deficit de 42%.

Consultațiile medicale se acordau conform unui program zilnic, organizat pe secțiile de deținere și pe camere. Urgențele erau examinate cu prioritate, indiferent de programul consultațiilor medicale. În afara programului de lucru al medicului, continuitatea în acordarea asistenței medicale era asigurată de către cadrele medii. Acestea examinau pacientul și, dacă era cazul, îl îndrumau la un spital din rețeaua Ministerului Sănătății, unde putea beneficia de asistență medicală de urgență.

În ceea ce privește accesul persoanelor private de libertate la cabinetul medical, în fiecare dimineață, la apel, deținuții care doreau să ajungă la cabinetul medical anunțau agentul supraveghetor de pe secție, care îi trecea în registru și în timpul programului de consultații erau aduși la cabinetul medical. O dată pe săptămână, la apelul de dimineață, era prezent pe secție și un asistent medical. Tratamentul psihotrop se administra strict supravegheat de asistentul medical. Pacienții semnau în registru după fiecare administrare a tratamentului. Pentru cei ce nu doreau să accepte tratamentul sau nu se prezentau pentru tratament, se întocmea un proces-verbal de refuz.

Persoanele private de libertate cu tulburări psihice, care necesitau consult de specialitate, erau fie consultate de un medic psihiatru de la Penitenciarul Spital București - Jilava, care se deplasa la cabinetul de specialitate din cadrul Penitenciarului Jilava, având în vedere că Penitenciarul Spital Jilava fusese desemnat Spital Covid, fie erau duse la Penitenciarul Spital București - Rahova, la Spitalul Clinic de Psihiatrie "Prof. Dr. Alexandru Obregia" sau se apela Serviciul de Urgență 112. Pe perioada pandemiei de COVID-19, au existat dificultăți în primirea deținuților în spitalele din oraș, erau timpuri mari de așteptare sau au fost situații când deținuții se răzgândeau, refuzând internarea. Din verificarea documentelor transmise de unitatea penitenciară, echipa de vizită a constatat situații de refuz a internării unor persoane cu tulburări psihice din partea unor penitenciare spital (Poarta Albă și Mioveni), fiind consemnat, de exemplu: „*NU se aprobă internarea. Secție aglomerată. Adresați-vă altei unități spitalicești de profil din sistem*”.

Aparatul de urgență era dotat corespunzător, fiind într-un loc accesibil personalului medical (dulap încuiat cu cheie).

Nu au fost aplicate măsuri de contenționare persoanelor private de libertate cu tulburări psihice.

Există un program în derulare cu deținuți de sprijin pentru cei aflați în impas existențial, existând 14 deținuți la data vizitei implicați în acest program, care erau pregătiți să reacționeze și să anunțe dacă cineva ar fi avut o problemă.

Mărcile traumatice erau consemnate în registru de consultații și în registrul special de leziuni traumatice. Erau consemnate 159 evenimente pe anul 2020 și 122 evenimente pe anul 2021. Deținuții erau prezentați la cabinetul medical, unde dădeau o declarație cu ce s-a întâmplat. **Se verifica dacă existau semne de agresiune și se făcea notă la directorul unității. Dacă pacientul dorea, se anunța procurorul.** În funcție de dorința persoanelor private de libertate, acestea se prezentau la serviciul de medicină legală. Aceste demersuri se efectuau și în cazul în care nu se identificau urme de violență fizică, ținându-se cont de susținerile persoanei private de libertate (de exemplu, în cazul unui pacient care a afirmat că a fost agresat sexual oral de un coleg de cameră, care a dat declarație și a solicitat să fie anunțat Parchetul și examinare medico-legală). În Registrul Leziuni Traumatische, în cazul tuturor situațiilor se menționează întocmirea notei către director (din oficiu, existând un formular tipizat în acest sens, la care se atașau: schițele anatomice cu topografia leziunilor, declarația deținutului, în original și procesul-verbal de constatare a

refuzului/incapacității de declarare în scris a circumstanțelor producerii leziunii), iar anunțarea Parchetului și prezentarea la INML, doar la cererea persoanei private de libertate.

Echipa MNP reamintește faptul că legislația națională (art. 72 alin. (3) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și art. 238 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013) prevede în mod expres, obligația medicului de a sesiza de îndată parchetul în cazul constatării urmelor de violență sau acuzelor de violență.

În cadrul Penitenciarului București-Jilava funcționa un spațiu-bloc alimentar care asigura prepararea hranei pentru persoanele private de libertate.

Ținându-se seama de natura, volumul și specificul tehnologic, blocul alimentar era dotat cu ustensile și instalații tehnice/utilaje, astfel: feliator de mezeluri, robot de feliat pâine, 2 blendere verticale, cuptor electric cu aer cald (convecție), tigaie basculantă, 3 mașini de curățat cartofi, robot de bucătărie (tocător legume), 10 cazane (marmite), care funcționau pe bază de abur și 2 echipamente de gătit cu cuptor (tip aragaz) pe bază de gaze naturale.

Pentru depozitarea alimentelor, materiilor prime congelate și semifabricatelor în condiții corespunzătoare, blocul alimentar era dotat cu o cameră frigorifică, 3 frigidera tip dulap cu două uși, 1 ladă frigorifică și 1 vitrină frigorifică.

În scopul respectării și menținerii normelor de igienă, zilnic erau efectuate activități de curățenie și dezinfecție a spațiilor din cadrul blocului alimentar, acest lucru consemnându-se în graficul întocmit în acest sens, activitatea respectivă fiind verificată periodic de șeful ierarhic.

Erau zone de preparare separate pentru carne, pește și legume. De asemenea, erau separate și zonele pentru spălarea legumelor, spălarea cărnii, spălarea vaselor și a veselei, erau asigurate spații pentru depozitarea vaselor și a veselei, erau asigurate spații pentru agenții supraveghetori, bucătari și pentru persoanele private de libertate care desfășurau activități lucrative în cadrul blocului alimentar, respectiv un vestiar cu dușuri și lavoare.

În ceea ce privește hrana servită persoanelor custodiate, aceasta era asigurată în conformitate cu prevederile Ordinului 3147/C/din 08 august 2018 privind aprobarea Normelor de acordare a drepturilor de hrană pentru persoanele private de libertate din sistemul administrației penitenciare.

Lista zilnică de alimente era elaborată de către responsabilul compartimentului hrănire și aprobată de către directorul unității.

Normele de hrană pentru deținuți erau stabilite în funcție de apartenența religioasă declarată la încarcerare sau pe durata executării pedepsei sau de afecțiunile medicale ale acestora.

Meniurile zilnice erau stabilite de bucătar și responsabilul de sector, ținându-se cont de existența stocurilor de produse alimentare și a resurselor financiare necesare achiziționării produselor alimentare noi, cu respectarea încadrării în valorile financiare ale normelor de hrană zilnice, raportat la norma de hrană la care era încadrat fiecare deținut, conform Ordinului Nr. 1365/C/din 01 aprilie 2020 pentru aprobarea valorilor financiare actualizate ale normelor de hrană ale persoanelor private de libertate.

Pentru asigurarea unei diversificări a alimentației se întocmea un tabel decadal pentru fiecare normă de hrană, inclusiv pentru deținuții cu diverse afecțiuni medicale. De asemenea, zilnic se afișa pe fiecare secție de deținere meniul pentru a doua zi.

Certificarea calității hranei și aprobarea dării în consum se făcea zilnic de către personalul medical și șeful de tură. La această activitate participa și un reprezentant din rândul persoanelor private de libertate, care era înlocuit lunar. Concluziile acestor verificări erau consemnate într-un registru aflat la blocul alimentar. Pentru asigurarea controlului calității hranei preparate, pentru

fiecare fel de mâncare, bucătarul/supraveghetorul blocului alimentar răspundea de recoltarea probelor de mâncare, care se păstrau timp de 48 de ore în frigider de anume destinate.

Distribuirea și servirea mesei se realiza în prezența supraveghetorului aflat în serviciu, astfel încât, distribuirea hranei pe secțiile de deținere se realiza cu ajutorul cărucioarelor de transport aflate pe fiecare secție, iar hrana preparată este transvazată de către deținutul selecționat la deservire, din recipientele de inox (ghiumuri), care erau separate pentru fiecare normă de hrană (respectiv regim alimentar) în parte, în vesela fiecărei persoane private de libertate, cu ajutorul polonicelor de inox, care nu se amestecau între normele de hrană.

► **măsuri luate pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei COVID-19**

Din discuția cu conducerea penitenciarului, cu personalul de specialitate și a notelor informative primite, a rezultat că, în perioada ianuarie 2020 - 21 februarie 2022, au fost 385 cazuri infecție cu virusul SARS-COV2 - 244 în rândul persoanelor private de libertate, și 141 de cazuri în rândul polițiștilor de Penitenciare.

În baza planurilor de măsuri, precum și a dispozițiilor primite din partea ANP, au fost puse în aplicare măsuri de prevenire a răspândirii noului coronavirus, precum și de prevenire a infectării personalului și persoanelor private de libertate custodiate, precum:

- pe fiecare secție de deținere, s-au montat dispensere de 1000 ml cu dezinfectant pentru mâini, care erau periodic alimentate, acest lucru consemnându-se în graficul întocmit în acest sens;
- zilnic, se distribuiau măști de protecție și mănuși de unică folosință persoanelor private de libertate care desfășurau activități lucrative;
- se distribuiau măști de protecție persoanelor private de libertate cu ocazia exercitării dreptului la vizită sau la cumpărături, care participau la activități de reintegrare, care erau prezentate la instanțele de judecată sau la spital;
- în situațiile în care un deținut era confirmat pozitiv, în urma efectuării unui test de tip RT - PCR, camera de deținere era depopulată și dezinfectată prin nebulizare, în urma acestei activități întocmindu-se un proces – verbal;
- periodic, se desfășurau activități de dezinfecție la nivelul sectorului de deținere.

Personalul Sectorului de reintegrare socială a depus eforturi considerabile pentru consilierea și informarea persoanelor private de libertate cu date de interes emise de instituțiile naționale și internaționale. Membrii echipelor multidisciplinare de la nivelul secțiilor de deținere au derulat emisiuni TV cu frecvență săptămânală, estimând un număr de aproximativ 50 de emisiuni. Au fost derulate concursuri pentru promovarea igienei individuale și colective în rândul camerelor de deținere, s-au transmis informații cu privire la regulile de prevenire a răspândirii noului coronavirus cu ocazia derulării ședințelor de grup (programe și activități semistructurate) sau prin interacțiuni individuale (convorbiri de informare, evaluări, consilieri și convorbiri de responsabilizare).

► **asistența psihosocială**

În ce privește Sectorul de reintegrare socială, numărul posturilor prevăzute era de 48, posturile încadrate de 34, rezultând un număr de 14 posturi vacante. În anul 2021, au fost înregistrate mai multe ieșiri din sistem (10 specialiști au ieșit din sector prin pensionare), dar au fost și 4 integrări printre specialiștii unității. La data vizitei, în cadrul Sectorului de reintegrare activau specialiști împărțiți în două servicii: Serviciul de educație care are în componența sa ofițeri educatori, agenți de educație, agenți monitori sportivi, agent tehnic, ofițer preot și serviciul asistență psihosocială, care are în componența sa ofițeri asistenți sociali și ofițeri psihologi.

Deși numărul personalului de reintegrare socială a scăzut în anul 2021, sectorul funcționând sub standardele naționale recomandate (gradul de ocupare fiind: 50% ofițeri; 100% agenți educație; 50% agenți tehnici; 75% asistenți sociali; 50% psihologi), s-a încercat permanent derularea, în condiții corespunzătoare, a activităților de reintegrare socială ce implică colaborarea cu instituții, organizații sau profesioniști din mediul exterior penitenciarului.

În anul 2020, specialiștii din cadrul Sectorului de reintegrare socială au participat la cel puțin un program de formare profesională, fie din fonduri personale (20 de programe de pregătire profesională și obținerea a 38 de certificate de participare în domenii diverse, precum: psihoterapie, asistență socială, curs de formator etc.), fie organizat de unitate în colaborare cu reprezentantul Asociației Szondi (workshop intitulat „Psihodiagnostic și prognostic proiectiv. Motivația inconștientă în sindromatica actelor psihopatologice”), iar în anul 2021, au fost organizate de ANP convocări profesionale, desfășurate în sistem online, amintite mai sus, printre care și Convocare pentru psihologii de personal.

În anul 2021, în acord cu obiectivul de management trasat, fiecare specialist din cadrul sectorului de reintegrare socială a participat la programe de formare profesională, atât din fonduri personale (cel puțin 30 de programe de pregătire profesională și obținerea a peste 100 de certificate de participare în domenii diverse precum psihoterapie, asistență socială, curs formator, programe de perfecționare, formare profesională continuă, cursuri de prim-ajutor etc.), cât și organizate de unitate pentru creșterea competențelor profesionale (evenimente de multiplicare în cadrul proiectelor cu finanțare nerambursabilă R4JUST, HOPE și Free2Code în care unitatea avea statut de partener).

La momentul vizitei, programul de lucru al personalului sectorului reintegrare socială se desfășura în baza planificării, în program de 8 ore secvențial, în două grupuri de lucru, cu rotație săptămânală, astfel: 1 săptămână în program de lucru 07:00-15:00 și 1 săptămână în program de lucru 11:00-19:00; se asigura continuitatea intervenției și a demersurilor de reintegrare socială și în zilele de sâmbătă și de duminică, astfel: în fiecare zi de sâmbătă erau planificați, prin rotație, 2 specialiști ofițeri (psihologi, asistenți sociali sau educatori) și 1 agent monitor sportiv în program de 8 ore, de la 07:00 la 15:00, iar în ziua de duminică, activitățile moral-religioase erau asigurate de către preotul ortodox angajat în program de 8 ore, de la 07:00 la 15:00.

Oferta de programe și activități educaționale, de asistență psihologică și psihosocială pentru anul 2021 și pentru anul 2022, era expusă spre informarea tuturor persoanelor private de libertate la unitățile de tip-infochioșc prezente la nivelul secțiilor de deținere și în cadrul Centrului de reintegrare socială, iar informații relevante din ofertă, precum „Educătorul - Cine este? Ce face?”, „Psihologul - Cine este? Ce face?”, „Asistentul social- Cine este? Ce face?” etc., erau afișate în format fizic la avizierele secțiilor de deținere.

În cadrul convorbirilor individuale de informare sau cu ocazia difuzărilor emisiunilor TV, specialiștii echipelor multidisciplinare transmiteau persoanelor private de libertate elemente de interes cu privire la oferta de activități de reintegrare.

De asemenea, cu frecvență lunară, în baza unui calendar tematic - de evenimente planificat, se desfășurau activități semistructurate în manieră fizică sau online - de tip concurs tematic, concurs de eseuri și poezii, dezbateri, emisiune TV, activitate psihologică sau activitate socială organizate în baza proiectului de activitate, competiții și campionate sportive, activități de ecologizare, ateliere cu familia, vizite la obiective culturale, activități interpenitenciare, activități organizate în colaborare cu colaboratori/specialiști din societatea civilă, activități moral-religioase, pentru marcarea unor sărbători, zile cu însemnătate istorică sau zile naționale și internaționale pentru conștientizarea unor valori și elemente ale unei conduite prosociale.

Toate activitățile de reintegrare socială individuale sau de grup, organizate în baza Calendarului tematic lunar, a justificărilor date de analiza nevoilor educaționale și de asistență psihosocială erau cuprinse în Orarul individual lunar al fiecărui specialist din cadrul sectorului, orarele lunare fiind și ele expuse la unitățile de tip infochioșc prezente la nivelul secțiilor de deținere.

În ceea ce privește situația demersurilor de reintegrare socială pentru perioada 1 ianuarie 2021-15 februarie 2022, pentru toată populația carcerală și, distinct, pentru persoanele cu tulburări psihice, deși exista o specificitate a intervenției adresată riscurilor și nevoilor persoanelor private de libertate, specialiștii Sectorului de reintegrare socială făceau eforturi pentru includerea în demersuri structurate sau semistructurate fără discriminare pentru toate persoanele custodiate, astfel că, în anul 2021, toate persoanele private de libertate au participat la cel puțin un demers de reintegrare socială.

Au fost elaborate sau adaptate și desfășurate 15 proiecte de activitate adresate populației carcerale generale, care au urmărit dezvoltarea abilităților sociale și cultivarea empatiei față de cei din jur, dar și două proiecte de activitate cu adresabilitate specifică, destinate persoanelor cu dizabilități, respectiv persoanelor vârstnice, iar în grupele de lucru au fost implicate și persoane cu tulburări psihice.

În perioada analizată, s-au derulat următoarele programe de pregătire: Program de pregătire pentru liberare, Program de formare a abilităților sociale: „Eu printre oameni”; Program de prevenire a recidivei (dezvoltarea abilităților decizionale în situații de risc infracțional), cu un număr total de 1108 participanți, dintre care aproximativ un număr de 112 persoane private de libertate cunoscute cu afecțiuni psihiatrice.

Au fost desfășurate programe educative, precum: Educație pentru sănătate - Modulul I, Program de dezvoltare a universului cunoașterii - Modulul educație ecologică, Program de valorificare a aptitudinilor – HOBBY – Modulul artizanat - împletituri și Program recreațional (Hobby) – ergoterapie, cu participarea a 125 participanți. De asemenea, s-au organizat cursuri de formare profesională cu participarea unui număr de 32 de persoane private de libertate, dintre care 2 cunoscute cu afecțiuni psihiatrice și au fost incluși în cursurile școlare și liceale 222 elevi, printre care s-au regăsit și 21 persoane private de libertate cunoscute cu afecțiuni psihiatrice.

În general, demersurile de reintegrare socială au vizat o intervenție promptă cu riscuri minime în ceea ce privește expunerea la infectare cu virusul SarsCoV2, o parte dintre ședințele de grup fiind organizate în aer liber, în livada unității sau la curtea de plimbare, prin intermediul emisiunilor locale de televiziune, iar pentru activitățile desfășurate în cluburile secțiilor s-a asigurat igienizarea și aerisirea spațiului după finalizarea fiecărei ședințe de grup.

Programul de asistență psihologică generală „Terapia asistată de animale pentru persoanele private de libertate“ a continuat și în anul 2021, venind în întâmpinarea diminuării stresului generat de pandemia SARS-CoV2, pentru aproximativ 50 de deținuți, incluși în 6 grupe constituite în decursul anului. Unul din scopurile principale ale acestui program a fost cel de a menține un tonus emoțional adecvat pentru cursanți, prin relaționarea acestora cu cei 30 de câini din padocul unității ca și parteneri de terapie și, nu în ultimul rând, pentru creșterea șanselor de adopție a animalelor terapeutice.

Având în vedere riscul de recădere a persoanelor cu antecedente în consum de droguri și faptul că dependența de astfel de substanțe este considerată o afecțiune cronică, în penitenciar se derulau programe și activități specifice pentru consumatorii de droguri, precum și un Program de comunitate terapeutică, în cadrul căruia, din ianuarie 2021, până la data vizitei, au fost înregistrate în medie 288 de participări și un număr mediu de 24 de rezidenți incluși în program.

Totodată, în anul 2021, unitatea a avut oportunitatea de a fi beneficiar în cadrul proiectului „VRforDrugRehabilitation”, finanțat de Uniunea Europeană prin programul Erasmus+, proiect ce își propunea dezvoltarea și utilizarea tehnologiei ce implică realitatea virtuală pentru reabilitarea consumatorilor de droguri aflați în mediul corecțional și al probațiunii. Astfel, în luna decembrie 2021 s-a derulat programul-pilot cu 20 de beneficiari, pe parcursul a 6 ședințe, iar patru dintre acestea au fost realizate prin utilizarea unor ochelari VR, în vederea creării unui scenariu virtual, menit să sprijine utilizatorul în lupta cu adicțiile. Întrucât rezultatele au fost benefice în rândul persoanelor private de libertate, se continua activitatea și în perioada ianuarie - februarie 2022, cu un număr de 20 de participanți.

În perioada 11 iunie – 17 august 2021, în Penitenciarul București-Jilava s-a implementat Programul recuperativ de asistență psihologică generală „BRISAR”, destinat deținuților condamnați pentru săvârșirea unor infracțiuni rutiere, derulat în colaborare cu reprezentanți din cadrul Universității București și ai Organizației European Strategy Consulting. Primul modul al Programului Brisar, implementat în penitenciar în perioada iunie – august 2021, a avut 16 sesiuni, iar în grupul țintă au fost incluși 20 de deținuți. Ulterior, 7 dintre aceștia au urmat și modulul II al programului, modul destinat persoanelor cu infracțiuni rutiere săvârșite sub influența alcoolului.

De asemenea, în calitate de partener în cadrul proiectului finanțat prin fonduri europene nerambursabile BLEEP (Blended Learning Environment for European Prisoners), ce își propunea schimbarea paradigmei educaționale și de reintegrare socială a persoanelor private de libertate în aceea de proces continuu de învățare, unitatea penitenciară, prin eforturile de reintegrare socială, a realizat un demers de pilotare a platformei digitale create în cadrul proiectului. În acest demers au fost incluse, pentru început, 10 persoane private de libertate, care și-au îmbunătățit competențele digitale și s-au familiarizat cu conceptul de învățare continuă, finalizând demersul cu un plan de învățare și dezvoltare a abilităților pe tot parcursul vieții.

În anul 2021, la nivelul unității a fost dezvoltat și implementat un proiect care utiliza teatrul ca metodă terapeutică, cu scopul de a stimula exprimarea persoanelor implicate și a creșterii stimei de sine. În perioadele 23 august – 15 septembrie 2021, respectiv 19 ianuarie -10 februarie 2022, activitatea s-a desfășurat cu frecvență bisăptămânală și a cuprins 8 ședințe. Persoanele participante, care au finalizat cu calificativul „foarte bine”, au fost incluse în trupa de teatru a penitenciarului și au contribuit la realizarea spectacolului ce a fost prezentat în cadrul ediției a XIII-a a Festivalului Multiart pentru Deținuți „Dana Cenușă-Descătușare prin cultură”, în data de 24 noiembrie 2021, la Teatrul Nottara din București.

În ceea ce privește asistența psihologică a persoanelor private de libertate, în cadrul Sectorului de reintegrare socială își desfășurau activitatea 8 ofițeri psihologi, atestați de către Colegiul Psihologilor din România în specializări precum psihologie clinică, psihologie aplicată în domeniu securității naționale și psihoterapie centrată pe persoană, care dețineau trepte de specializare de practicant în supervizare, practicant autonom și specialist. La momentul vizitei, unul dintre ofițerii psihologi, titular prin concurs al funcției de șef serviciu asistență psihosocială, era împuternicit să îndeplinească funcția de director adjunct reintegrare socială însă, începând cu luna februarie 2022, figura în concediu prenatal; un alt psiholog, care era împuternicit să îndeplinească funcția de șef serviciu asistență psihosocială, îndeplinea prin decizie zilnică pe unitate funcția de director adjunct reintegrare socială, iar un alt psiholog, tot prin decizie zilnică pe unitate, îndeplinea funcția de șef serviciu asistență psihosocială. Astfel, din 8 ofițeri psihologi, 5 dintre ei își desfășurau efectiv activitatea pe secțiile de deținere, iar unul dintre ei desfășura atât activitate de psiholog al secției, cât și activitatea specifică funcției de șef serviciu asistență psihosocială.

Pregătirea profesională a specialiștilor psihologi din cadrul sectorului de reintegrare socială era o obligație pe care aceștia o duceau la îndeplinire atât prin parcurgerea tematicii specifice de pregătire din cadrul platformei e-learning pentru pregătirea personalului din cadrul sistemului penitenciar, prin participare la convocări ale psihologilor organizate de direcția de specialitate din cadrul ANP, cât și din fonduri proprii sau cu ocazia invitațiilor primite, prin participare la workshop-uri, mese rotunde, cursuri de formare și perfecționare, participare la conferințe cu naționale sau internaționale, astfel: participare la Seminarul Național „Prevenirea și combaterea violenței generate de extremism (P/CVE); nevoia de restructurare a programelor de formare a profesioniștilor din justiția penală” – organizat de Universitatea de Vest Timișoara; curs intensiv ”Modelarea pro-socială”, organizat de European Strategies Consulting; Program de formare în domeniul sănătății și a securității în muncă, implementat de Sindicatul Național al Polițiștilor de Penitenciare în cadrul proiectului Plus Dialog finanțat de Norvegia prin Mecanismul Financiar Norwegian 2014-2021; Workshop proiect ”Animalele domestice hoinare și fără stăpân în România. Definierea problemei sociale și de mediu printr-o abordare participativă și inovare socială, grupul de lucru Bunăstare animal”; Curs de formare profesională continuă, organizat online de Asociația IPADSM, cu tema: “Actualități în evaluarea clinică psihologică a Tulburărilor de Afective (depresia și tulburarea bipolară). Redactarea specifică a Protocolului Psihologic necesar Comisiei de Expertiză a Persoanelor cu Handicap- Adulți”; al 2-lea Roundtable R4JUST (organizat de Penitenciarul București-Jilava); webinar „Psihodiagnostic și prognostic proiectiv” organizat de asociația Szondi etc.

Penitenciarul era dotat cu 2 spații de tip cabinet psihologic, în cadrul cărora specialiștii psihologi puteau asigura în permanență mediul propice intervenției terapeutice de tip individual.

Potrivit cu recomandările și instrucțiunile date de direcția de specialitate din cadrul ANP, evaluările psihologice inițiale, periodice și finale se realizau în conformitate cu *Îndrumarul de interviu pentru realizarea evaluărilor psihologice* elaborat la nivel de sistem. Totodată, în funcție de particularitățile fiecărei persoane evaluate, se puteau utiliza următoarele baterii de teste/fișe de lucru: Inventarul de depresie Beck, Profilul distresului afectiv (Bateria SEC), Scala de anxietate Hamilton (Bateria SEC), Chestionarul schemelor cognitive Young (Bateria SEC), Chestionarul de convingeri personale (Bateria SEC), Chestionarul IVE, MCMI III, MMPI II, Chestionar de personalitate PCL-R (HARE), SCID V, MAST, DAST, Scala Holmes&Rahe, Chestionar pentru evaluarea motivației de schimbare, Fișa informațiilor cu privire la experimentarea furiei (Kassinove&Tafrate, 2001), Chestionar pentru identificarea nivelului de furie – Termometrul furiei (Kassinove & Tafrate, 2001), Formular de auto-monitorizare pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la furie (Kassinove & Tafrate, 2001).

În anul 2021, la nivelul unității au fost achiziționate licențe de utilizare pentru două instrumente psihologice: SCID-5-PD - Interviul clinic structurat pentru tulburările de personalitate din DSM 5 și SCID-5-CV - Interviul clinic structurat pentru tulburările din DSM 5, Versiunea pentru clinician.

Specialiștii sectorului de reintegrare dispuneau la nivelul secțiilor de deținere de un număr de 8 cluburi destinate desfășurării activităților de grup, un club pentru întâlnirile de grup ale rezidenților Comunității terapeutice și un spațiu multiconfesional. În cadrul Centrului de Reintegrare se regăseseau 5 spații destinate activităților de grup, o bibliotecă și o sală de fitness.

De la debutul pandemiei, având în vedere faptul că activități precum școlarizarea, cursurile de formare profesională, activitățile desfășurate în parteneriate cu colaboratorii externi, activități interpenitenciare realizate în manieră online, ateliere cu familia online, întâlniri cu reprezentanții cultelor religioase, întâlniri cu reprezentanți ai societății civile au trecut în mediul online, 3 săli din

cadrul Centrului de Reintegrare au fost transformate în săli online, fiind echipate cu laptopuri, microfoane, camere web, videoproiectoare, dar și alte echipamente necesare ședințelor online.

Pentru continuarea activităților de reintegrare socială în parteneriat extern, specialiștii sectorului au identificat, în decursul anilor 2020 și 2021, alte 2 încăperi, pe care le-au reamenajat, recompartimentat, le-au echipat cu tehnică IT transformându-le astfel în 4 spații pentru desfășurarea activităților în regim online.

Sectorul de reintegrare socială își propusese ca, pentru anul 2022, să echipeze fiecare club al secțiilor de deținere cu echipament IT-Multimedia, acest aspect constituind nu doar o modalitate de a scurta unele procese din munca specialiștilor, dar și un factor real în creșterea șanselor de reintegrare socială a deținuților prin acomodarea acestora la modalitatea de lucru în sistem online.

În ceea ce privește incidentele în care au fost implicate persoane private de libertate cunoscute cu tulburări psihice, modalitatea de intervenție psihologică în asemenea situații implica evaluarea psihologică a persoanei private de libertate și, în funcție de statusul psihoafectiv și funcțional al acesteia, se stabilea conduita terapeutică pentru restabilirea echilibrului psihoafectiv și psihosomatic, se întocmeau note de informare către superiorii direcți și către directorul unității, note ce cuprindeau de regulă o serie de recomandări, precum: monitorizarea activă a persoanei private de libertate la nivelul camerei de deținere și pe timpul nopții, recomandare de consult psihiatric/prezentarea acestuia la cabinetul medical, se consemnau aceste date și riscuri în evidențele fizice și informatice, se informau membrii echipei multidisciplinare a secției pentru o abordare pluridisciplinară în managementul de caz.

Ulterior producerii evenimentului, psihologul monitoriza evoluția persoanei în cauză, adaptând intervenția în funcție de nevoile acestuia, de exemplu recomandarea pentru includere în demers de consiliere psihologică, recomandare pentru includere în demers de grup structurat, specific sau general sau în demers semistrukturat.

În ceea ce privește mapele demersurilor specifice în care au fost incluse persoanele private de libertate cu tulburări psihice, pe parcursul anului 2021, au fost desfășurate demersuri pentru formarea deținuților de sprijin pentru cei aflați în impas existențial, fiind instruiți în acest sens 14 deținuți din cadrul tuturor secțiilor de deținere.

Au fost desfășurate 4 programe distincte la care au participat în 8 grupe de lucru, 31 de persoane private de libertate, dintre care 20 de persoane cu tulburări psihice.

În perioada pandemiei de COVID-19, unele demersuri s-au suspendat din cauza limitării interacțiunilor dintre personal și persoanele private de libertate, astfel intervenția fiind prioritizată pe demersuri individuale de tip consiliere sau pe demersuri structurate, cu un număr mai mic de întâlniri.

Astfel, în perioada vizată au fost derulate 20 demersuri de asistență psihologică semistrukturate distincte, organizate în baza proiectului de activitate cu participarea a 772 deținuți, dintre care 67 cunoscuți cu tulburări psihice.

Referitor la refuzurile de hrană înregistrate (9 situații), din perspectiva intervenției psihologice, ele au urmat același set de măsuri și acțiuni din partea ofițerilor psihologi, persoanele aflate în refuz de hrană fiind consiliate psihologic, informate cu privire la riscurile medicale care pot surveni ca urmare a abstenenței la hrană, dar și monitorizate în permanență în echipa multidisciplinară.

În anul 2021, au fost identificate 15 persoane private de libertate cu comportament agresiv. În mod specific, comparativ cu celelalte tipuri de intervenție expuse anterior, gestionarea situațiilor de comportamente agresive se realiza prin instrucțiunile și recomandările date de Strategia de reducere a comportamentelor agresive. Lunar, se analiza în mod particular situația

acestora și se luau decizii pentru prevenirea comportamentelor agresive în urma evaluării și a reevaluării riscurilor. Măsurile făceau referire la posibilitatea relocării celor cu comportamente agresive, după caz prezentarea acestora pentru screening sau consult medical, monitorizarea pentru o perioadă de timp determinată, folosirea unor deținuți de sprijin pentru cei aflați în impas existențial, includerea lor în activități de reintegrare socială individuală sau de grup.

Referitor la asistența socială, în anul 2021 și până la data vizitei, asistenții sociali au realizat un număr de 1058 consilieri sociale cu 534 beneficiari (dintre care aproximativ 85 de persoane private de libertate cu tulburări psihice), un număr de aproximativ 2640 convorbiri individuale de informare (dintre care aproximativ 120 persoane private de libertate cu tulburări psihice), au fost desfășurate 6 demersuri structurate distincte cu participarea a 1193 persoane private de libertate (dintre care aproximativ 69 de persoane private de libertate cu tulburări psihice) și un număr de 16 demersuri semistructurate distincte cu participarea a 803 persoane private de libertate (dintre care aproximativ 120 persoane private de libertate cu tulburări psihice). Au fost elaborate/adaptate și organizate 15 proiecte de activitate adresate populației carcerale generale, care au urmărit dezvoltarea abilităților sociale și cultivarea empatiei față de cei din jur, dar și două proiecte de activitate cu adresabilitate specifică, destinate persoanelor cu handicap, respectiv persoanelor vârstnice, iar în grupele de lucru au fost implicate și persoane cu tulburări psihice.

Activitățile recreaționale sportive s-au derulat cu dificultate din cauza restricțiilor generate de contextual epidemiologic existent, în anul 2021 fiind utilizat doar un teren de sport din cele 3 disponibile în baza sportivă a penitenciarului. Numărul participărilor la activitățile sportive a fost de 4725, dintre care 575 de participări ale persoanelor cunoscute cu tulburări psihice. Totodată, au fost organizate 5 competiții sportive cu participarea a 184 persoane private de libertate (dintre care aproximativ un număr de 31 persoane private de libertate cu tulburări psihice), iar pentru că sala de fitness a fost redeschisă doar în a doua jumătate a anului 2021, s-au înregistrat 158 de participări la sală.

Activitățile moral-religioase derulate la biserica unității au înregistrat un număr de participări, aproximativ 4000 de condamnați. De asemenea, au fost derulate activități moral-religioase online, în colaborare cu Biserica Adventistă/Serviciul Umanitar pentru Penitenciare și Asociația Martorii lui Iehova, la care participau în medie, săptămânal, un număr de 25 persoane private de libertate.

Având în vedere reglementările în domeniu, menținerea relației cu familia și cu mediul de suport era asigurată diferențiat, în funcție de regimul de executare, astfel: persoanele private de libertate aflate în regimul de executare semideschis și deschis aveau dreptul la 5 vizite, respectiv 6 vizite lunar. Pentru anul 2021, persoanele custodiate la regimul deschis au efectuat 1342 vizite, iar cei aflați la regim semideschis au efectuat 8519 vizite, iar pentru anul 2022, până la data vizitei MNP, s-au acordat 181 vizite celor custodiați la regimul deschis și 1036 vizite pentru cei custodiați la regim semideschis. Cu privire la acordarea acestui drept persoanelor încadrate la regim închis care erau custodiate temporar în cadrul unității penitenciare, în cursul anului 2021 s-au acordat 25 de vizite.

În perioada de timp evaluată, demersurile specifice de asistență socială au cuprins următoarele: Program de menținere/dezvoltare a relațiilor cu mediul de suport - „Pentru familie și societate”; Program derulat cu colaboratori externi – „Pași către familia de acasă”; proiectul de activitate - „Menținerea relațiilor cu familia în contextul pandemic”, la toate acestea participând aproximativ 451 deținuți, dintre care 25 persoane private de libertate cunoscute cu tulburări psihice. În cadrul celor 4 ateliere on-line cu familia, au participat 10 deținuți și 30 aparținători.

Penitenciarul dispunea, în zona de vizită, de o cameră special amenajată pentru interacțiunea tatălui cu copiii de până la 7 ani și de un părculeț dotat cu leagăne, balansoare, groapă de nisip, băncuțe pentru acordarea vizitelor cu copii și restul membrilor familiei, dar în contextul restricțiilor impuse de pandemie, aceste spații nu au mai fost folosite. De asemenea, activitățile precum școlarizarea, calificarea profesională, activitățile moral-religioase desfășurate de reprezentanții cultelor religioase, activitățile de practică studentescă, activitățile de consiliere și mediere a muncii s-au desfășurat în format online. În acest sens, au fost reamenajate și echipate, din fonduri proprii, un număr de 7 săli cu aparatură IT (laptop-uri, camere video, videoproiectoare, microfoane etc).

Cu privire la asigurarea dreptului la petiționare și corespondență, reprezentanții unității penitenciare au precizat că au fost luate măsuri la nivelul unității prin punerea la dispoziție a deținuților a materialelor necesare, precum și instalarea de cutii poștale ale furnizorului de servicii poștale în interiorul penitenciarului, asigurându-se, totodată, accesul pentru ridicarea acestora. Numărul scrisorilor expediate de către persoanele private de libertate era înregistrat și monitorizat de către penitenciar, acest proces fiind unul gestionat doar de către Poșta Română, însă în ceea ce privește dinamica scrisorilor primite de către persoanele private de libertate, în anul 2020, rezulta un număr de 6857 scrisori, iar în anul 2021, un număr de 7679 de scrisori predate acestora. Comunicarea telefonică se realiza prin intermediul telefoanelor instalate în fiecare cameră de deținere, pe holurile secțiilor și în curțile de plimbare, deținuții putând efectua zilnic, până la 10 apeluri telefonice, cu durata maximă cumulată de 60 de minute.

Persoanele private de liberate cu tulburări psihice au beneficiat de aceleași drepturi ca și toți ceilalți deținuți încarcerați în unitatea penitenciară, putând formula cereri pentru soluționarea diverselor situații, precum: adăugare/ștergere număr de telefon, achiziționare de bunuri, comunicare on-line, primire bunuri, adăugare persoane vizitatoare, copii xerox ale diferitelor documente personale, achiziționare medicamente din fonduri proprii prin farmacia unității, emitere/schimbare card personal de penitenciar, cereri pentru solicitări de vizită intimă, solicitări pentru primirea bagajului personal de la penitenciarele de unde au fost transferați.

În cursul anului 2020, Penitenciarul București – Jilava a desfășurat activități lucrative cu un număr de 22 de persoane private de libertate în cadrul sistemului penitenciar, în unitățile Penitenciar Spital București-Jilava, ANP și Baza de Aprovizionare, Gospodărire și Reparații (BAGR), la alte instituții publice, în baza contractelor de presări servicii, printre care: Curtea de Apel București (4), Ministerul Justiției (2), ONRC (12) și Tribunalul București (16). De asemenea, a fost încheiat un contract de voluntariat cu SPP pentru curățenie și igienizare spații verzi, la care au participat 15 persoane private de libertate.

Cu privire la contractele de prestări servicii cu operatori economici privați, în cursul anului 2020, au fost încheiate 10 astfel de contracte, având ca domenii de activitate: fabricarea de produse de larg consum, lucrări nenormate de curățenie, reparații, manipulare mărfuri alimentare sau nealimentare, arhivare, ambalare și paletizare, sortare materiale reciclabile, înregistrându-se un număr de 348 de persoane private de libertate care au prestat astfel de activități.

În cursul anului 2021 au fost prestate activități lucrative administrative la unitățile ANP și BAGR cu un număr de 16 persoane private de libertate, dar și un contract de prestări servicii cu BAGR, la care au participat 5 persoane private de libertate, continuându-se, de asemenea, colaborarea cu Ministerul Justiției, Curtea de Apel București și Tribunalul București pe bază de contract de prestări servicii, având ca obiect activitățile administrative necesare unei bune gospodăririi, cu un total de 11 persoane private de libertate. De asemenea, au fost încheiate 2

contracte de voluntariat cu Primăria Jilava, având ca domeniu de activitate curățenia și igienizarea de spații verzi, respectiv școli și grădinițe.

În ce privește colaborarea unității penitenciare cu operatorii economici privați, în anul 2021 au fost încheiate 14 noi contracte de prestări servicii, la care au participat 365 de persoane private de libertate, având ca domenii principale de activitate: fabricarea produselor de larg consum, sortarea materialelor reciclabile, fabricarea de produse alimentare și a semipreparatelor congelate, prelucrarea și conservarea produselor din pește, precum și alte lucrări nenormate cum ar fi de producție corpuri de iluminat, depozitării, manipulării sau fabricare de produse din beton pentru construcții.

La data vizitei, unitatea penitenciară desfășura activități lucrative cu un număr de 280 de persoane private de libertate, având încheiate 11 contracte de prestări servicii cu parteneri economici privați și 3 cu instituții publice (Ministerul Justiției, Curtea de Apel și Tribunalul București) în aceleași domenii de activitate, urmărind, totodată, extinderea acestora și încheierea de noi parteneriate, în vederea implicării în activități lucrative a unui număr cât mai mare de deținuți. De asemenea, persoanele private de libertate prestau activități lucrative și în interesul locului de deținere, la puncte de lucru precum: GAZ - vegetal 1, GAZ - vegetal 2, pază perimetru, pază decantor, pază ciupercărie, popotă cadre, curățenie și întreținere BAGR, AFV (depozit alimente), amenajări spații verzi, ateliere Fort - croitorie, bloc alimentar deținuți, curățenie interioară RD, curățenic și dezinfectic pe ficcare secție de deținere, curățenie administrativ, garaj auto, curățenie PPD, curățenie spațiu vizită, curățenie Centru reintegrare, însoțitori persoane cu dizabilități, ajutor instalatori, padoc câini, curățenie platforma gunoi, spălătorie, ajutor electricieni. În concluzie, 351 de persoane private de libertate erau implicate în activități lucrative, reprezentând un procent de 33,91% din numărul total de 1035 persoane custodiate la nivelul penitenciarului.

3. Recomandări

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

Conducerii Penitenciarului București – Jilava să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Respectarea capacității legale a unității penitenciare și gestionarea supraaglomerării, atunci când există, pentru a fi evitate eventualele probleme grave, care ar putea fi generate în domeniul tratamentului, sănătății, securității și reabilitării.

2. Efectuarea demersurilor necesare pentru ocuparea posturilor vacante, având în vedere deficitul de personal existent la momentul efectuării vizitei.

3. Respectarea prevederilor legale: art. 72 alin. (3) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și art. 238 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, referitoare la obligația medicului de a sesiza de îndată parchetul în cazul constatării urmelor de violență sau acuzelor de violență.

4. Identificarea unor soluții de asigurare a specialiștilor în vederea desfășurării activităților de asistență socială, astfel încât să crească șansele de reintegrare socială a deținuților.

